

POSTANOWIENIE

Dnia 23 lutego 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek

w sprawie ze skargi M. J.
o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego
wyroku Sądu Okręgowego w K.
z dnia 18 czerwca 2019 r., sygn. akt III Ca (...)
w sprawie z powództwa M. J.
przeciwko Skarbowi Państwa-Prezesowi Sądu Rejonowego w T.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 23 lutego 2021 r.,

- 1) odrzuca skargę,**
- 2) oddala wniosek Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej
Rzeczypospolitej Polskiej o zasądzenie kosztów postępowania
skargowego.**

UZASADNIENIE

M. J. - powód w postępowaniu przeciwko Skarbowi Państwa - Prezesowi Sądu Rejonowego W T. o zapłatę - wniósł skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 18 czerwca 2019 r., którym oddalono jego apelację od wyroku Sądu Rejonowego w D. z dnia 14 czerwca 2017 r.

Skarżący wskazał, że wyrok jest niezgodny z art. 410 § 2, art. 405 i art. 5 k.c.

Sąd Najwyższy zważył:

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest środkiem prawnym mającym, poprzez zakwestionowanie zgodności z prawem

orzeczenia, przesądzić jedną z przesłanek deliktowej odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa. Stanowi ona nadzwyczajny, sformalizowany środek procesowy, zatem przepisy ją regulujące powinny być wykładane ściśle (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 17 maja 2006 r., I CNP 14/06, nie publ., z dnia 28 marca 2007 r., II CNP 124/06, nie publ., z dnia 25 marca 2009 r., V CNP 93/08, nie publ., z dnia 3 czerwca 2009 r., IV CNP 116/08, nie publ.).

W niniejszej sprawie już sam charakter skargi może budzić wątpliwości, skarżący nazywa ją bowiem niekiedy „skargą o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia”, innym zaś razem „skargą kasacyjną”. Uznając, zgodnie z tytułem pisma oraz częściowo z jego strukturą wewnętrzną, że intencją skarżącego było złożenie skargi o stwierdzenie nieważności z prawem prawomocnego orzeczenia, Sąd Najwyższy zważył, że skarżący nie uczynił zadość wymaganiu uprawdopodobnienia wyrządzenia szkody w wyniku wydania zaskarżonego wyroku. Zgodnie z utrwalonym w judykaturze stanowiskiem szkoda musi mieć charakter rzeczywisty. Nie spełnia tego wymagania odwołanie się do nieuzyskania korzyści spodziewanych przez skarżącego, bowiem nieuwzględnienie powództwa nie może być utożsamiane z wyrządzeniem szkody, której rozmiary odpowiadałyby wysokości dochodzonego przez powoda roszczenia. Nieuzyskanie przez stronę żądanej w postępowaniu sądowym ochrony prawnej nie zawsze będzie prowadzić do powstania uszczerbku majątkowego. Poniesienie takiego uszczerbku w związku z oddaleniem powództwa strona powinna wykazać (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 5 grudnia 2016 r., I CNP 15/16 oraz z dnia 28 listopada 2016 r., II CNP 24/16 - nie publ.).

Ponadto zgodnie z art. 424⁵ §1 pkt 5 k.p.c. skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest dopuszczalna tylko wtedy, gdy zmiana lub uchylenie zaskarżonego orzeczenia w drodze przysługujących stronie środków prawnych nie było i nie jest możliwe. Według ustalonej linii orzeczniczej Sądu Najwyższego, uzależnienie skutecznego wniesienia skargi od zaistnienia okoliczności, w których zmiana lub uchylenie zaskarżonego wyroku w drodze przysługujących stronie środków prawnych nie było i nie jest możliwe (art. 424⁵ § 1 pkt 5) obejmuje powinność przeprowadzenia prawniczej analizy przepisów dotyczących środków prawnych, których zastosowanie jest

niedopuszczalne lub które z innych przyczyn nie mogłyby odnieść skutku. Nie chodzi tylko o skargę kasacyjną lub skargę o wznowienie postępowania, ale także o inne środki prawne pozwalające na zmianę lub uchylenie wyroku, ewentualnie służące pozbawieniu lub ograniczeniu wykonalności orzeczenia (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 kwietnia 2018 r., V CNP 49/17 oraz z dnia 18 października 2017 r., I BP 15/16 - niepubl.). Skarżący nie zawarł w tym zakresie żadnego wyводу, ograniczając się do lakonicznego stwierdzenia, że zaskarżony wyrok „jest ostateczny i nie przysługują od niego żadne środki odwoławcze”. Takie przedstawienie wymagania stawianego skardze o stwierdzenie nieważności prawomocnego orzeczenia w art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c. jest niewystarczające.

Poza tym należy podkreślić, że niemożność zmiany lub uchylenia zaskarżonego prawomocnego wyroku w drodze innych środków prawnych jako przesłanka dopuszczalności skargi musi istnieć zarówno w przeszłości, jak i w chwili oceny dopuszczalności skargi (*verba legis* „zmiana lub uchylenie tego wyroku (...) nie było i nie jest możliwe”). Oznacza to, że skarga jest niedopuszczalna wtedy, gdy zmiana lub uchylenie wyroku było możliwe w przeszłości i nadal jest możliwe w chwili oceny dopuszczalności skargi, wtedy, gdy zmiana lub uchylenie wyroku było możliwe w przeszłości, ale nie jest możliwe w chwili oceny dopuszczalności skargi (wyjątek w tym zakresie przewiduje art. 424¹ § 2 k.p.c.) oraz wtedy, gdy zmiana lub uchylenie wyroku nie było możliwe w przeszłości, ale jest (stało się) możliwe w chwili oceny dopuszczalności skargi. Ta ostatnia sytuacja może wystąpić w przypadku zmiany normatywnej polegającej na wykreowaniu - po uprawomocnieniu się wyroku lub nawet wniesienia skargi od niego - przez ustawodawcę dodatkowego środka prawnego, który może doprowadzić do zmiany lub uchylenia tego wyroku (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 sierpnia 2018 r., III CNP 9/18, OSNC 2018, nr 12, poz. 121).

Do takiej zmiany doszło w dniu 3 kwietnia 2018 r., a więc przed wniesieniem skargi, poprzez wprowadzenie do polskiego systemu prawnego skargi nadzwyczajnej, której celem jest eliminacja prawomocnych orzeczeń naruszających zasady lub wolności i prawa człowieka i obywatela określone

w Konstytucji albo w sposób rażąco naruszających prawo przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie (art. 89 i nast. ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym).

Mając zatem na względzie fakt wprowadzenia skargi nadzwyczajnej do polskiego systemu prawnego należy przyjąć, iż poczynając od dnia 4 kwietnia 2018 r. strona wnosząca skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, wypełniając obowiązek przewidziany w art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c., musi wykazać, że złożyła do uprawnionego organu (art. 89 § 2 ustawy o SN) wniosek o wniesienie skargi nadzwyczajnej i nie został on uwzględniony. Skarżący odnieśli się wprawdzie do tego nowo wprowadzonego środka zaskarżenia, jednak nie wykazali swojej aktywności w dążeniu do wniesienia skargi nadzwyczajnej na ich rzecz przez uprawniony podmiot. Ograniczyli się jedynie do stwierdzenia, że sami nie posiadają legitymacji do jej wniesienia, co nie stanowi wystarczającego umotywowania niemożności wzruszenia prawomocnego zakwestionowanego orzeczenia przy pomocy innych środków.

Z tych względów Sąd Najwyższy odrzucił skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego postanowienia (art. 424⁸ § 1 k.p.c.).

jw